

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 15ης Ιανουαρίου 2013*

«Άρθρο 267 ΣΛΕΕ — Αναίρεση δικαστικής απόφασεως — Αναπομπή στο δικαστήριο που είχε εκδώσει την αναιρεθείσα απόφαση — Υποχρέωση συμμορφώσεως προς την αναιρετική απόφαση — Προδικαστική παραπομπή — Δυνατότητα — Περιβάλλον — Σύμβαση του Ώρχους — Οδηγία 85/337/ΕΟΚ — Οδηγία 96/61/ΕΚ — Συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψεως αποφάσεως — Δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων — Αίτηση αδειοδοτήσεως — Επιχειρηματικό απόρρητο — Μη γνωστοποίηση ενός εγγράφου στο κοινό — Συνέπειες για το κύρος της αφορώσας τον χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων αποφάσεως αδειοδοτήσεως — Νομιμοποίηση της καταστάσεως — Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του σχεδίου — Τελική γνώμη προγενέστερη της προσχωρήσεως του κράτους μέλους στην Ένωση — Διαχρονική εφαρμογή της οδηγίας 85/337 — Ένδικο βοήθημα — Προσωρινά μέτρα — Αναστολή εκτελέσεως — Ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως — Δικαίωμα ιδιοκτησίας — Προσβολή»

Στην υπόθεση C-416/10,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσα δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ από το Najvyšší súd Slovenskej republiky (Σλοβακία) με απόφαση της 17ης Αυγούστου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Αυγούστου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Jozef Križan,

Katarína Aksamitová,

Gabriela Kokošková,

Jozef Kokoška,

Martina Strezenická,

Jozef Strezenický,

Peter Šidlo,

Lenka Šidlová,

Drahoslava Šidlová,

Milan Šimovič,

Elena Šimovičová,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

Stanislav Aksamit,
Tomáš Pitoňák,
Petra Pitoňáková,
Mária Križanová,
Vladimír Mizerák,
Lubomír Pevný,
Darina Brunovská,
Mária Fišerová,
Lenka Fišerová,
Peter Zvolenský,
Katarína Zvolenská,
Kamila Mizeráková,
Anna Konfráterová,
Milan Konfráter,
Michaela Konfráterová,
Tomáš Pavlovič,
Jozef Krivošík,
Ema Krivošíková,
Eva Pavlovičová,
Jaroslav Pavlovič,
Pavol Šipoš,
Martina Šipošová,
Jozefína Šipošová,
Zuzana Šipošová,
Ivan Čaputa,
Zuzana Čaputová,
Štefan Strapák,

Katarína Strapáková,

František Slezák,

Agnesa Slezáková,

Vincent Zimka,

Elena Zimková,

Marián Šipoš,

Mesto Pezinok

κατά

Slovenská inšpekcia životného prostredia,

παρισταμένης της:

Ekologická skládka as,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano, Μ. Ilešič, L. Bay Larsen (εισηγητή), J. Malenovský, προέδρους τμήματος, Α. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, C. Toader, J.-J. Kasel και Μ. Safjan, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Ιανουαρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι Jozef Križan, Katarína Aksamitová, Gabriela Kokošková, Jozef Kokoška, Martina Strezenická, Jozef Strezenický, Peter Šidlo, Lenka Šidlová, Drahoslava Šidlová, Milan Šimovič, Elena Šimovičová, Stanislav Aksamit, Tomáš Pitoňák, Petra Pitoňáková, Mária Križanová, Vladimír Mizerák, Ľubomír Pevný, Darina Brunovská, Mária Fišerová, Lenka Fišerová, Peter Zvolenský, Katarína Zvolenská, Kamila Mizeráková, Anna Konfráterová, Milan Konfráter, Michaela Konfráterová, Tomáš Pavlovič, Jozef Krivošík, Ema Krivošíková, Eva Pavlovičová, Jaroslav Pavlovič, Pavol Šipoš, Martina Šipošová, Jozefína Šipošová, Zuzana Šipošová, Ivan Čaputa, Zuzana Čaputová, Štefan Strapák, Katarína Strapáková, František Slezák, Agnesa Slezáková, Vincent Zimka, Elena Zimková και Marián Šipoš, εκπροσωπούμενοι από τους T. Kamenec και Z. Čaputová, advokáti,
- ο Mesto Pezinok, εκπροσωπούμενος από τους J. Ondruš και K. Siváková, advokáti,
- η Slovenská inšpekcia životného prostredia, εκπροσωπούμενη από τους L. Fogaš, advokát,
- η Ekologická skládka as, εκπροσωπούμενη από τον P. Kováč, advokát,
- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Β. Ricziová,

- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και D. Hadroušek,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Menez,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Pesendorfer,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους P. Oliver και A. Tokár,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 19ης Απριλίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της Συμβάσεως για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος, η οποία υπεγράφη στο Ώρχους στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ L 124, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Ώρχους), των άρθρων 191, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ και 267 ΣΛΕΕ, της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2003/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2003 (ΕΕ L 156, σ. 17, στο εξής: οδηγία 85/337), καθώς και της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρυπάνσεως (ΕΕ L 257, σ. 26), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 166/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2006 (ΕΕ L 33, σ. 1, στο εξής: οδηγία 96/61).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του J. Križan και 43 άλλων εφεσειόντων φυσικών προσώπων, κατοίκων του Δήμου του Pezinok, καθώς και του Mesto Pezinok (Δήμου του Pezinok) και, αφετέρου, της Slovenská inšpekcia životného prostredia (σλοβακικής επιθεωρήσεως περιβάλλοντος, στο εξής: inšpekcia) σχετικά με τη νομιμότητα αποφάσεων της διοικητικής αρχής να αδειοδοτήσει τη δημιουργία και εκμετάλλευση από την Ekologická skládka as (στο εξής: Ekologická skládka), παρεμβαίνουσα στην κύρια δίκη, ενός χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Το άρθρο 6 της Συμβάσεως του Ώρχους, το οποίο επιγράφεται «Συμμετοχή του κοινού σε αποφάσεις για ειδικές δραστηριότητες», ορίζει στις παραγράφους του 1, 2, 4 και 6:

«1. Κάθε μέρος:

- α) εφαρμόζει τις διατάξεις του παρόντος άρθρου όσον αφορά αποφάσεις για το κατά πόσον θα επιτρέπονται προτεινόμενες δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Γ·

[...]

2. Το ενδιαφερόμενο κοινό ενημερώνεται, είτε με δημόσια ανακοίνωση είτε μεμονωμένα, όπως ενδείκνυται, σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων και κατά κατάλληλο, έγκαιρο και αποτελεσματικό τρόπο, μεταξύ άλλων, σχετικά με:

[...]

δ) την προβλεπόμενη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων, αν και τότε μπορούν να παρασχεθούν αυτές οι πληροφορίες:

[...]

iv) ένδειξης της δημόσιας αρχής από την οποία μπορούν να λαμβάνονται σχετικές πληροφορίες και όπου έχουν κατατεθεί οι σχετικές πληροφορίες προς εξέταση από το κοινό,

[...]

4. Κάθε μέρος προβλέπει πρώιμη συμμετοχή του κοινού, όταν είναι ανοικτές όλες οι επιλογές και μπορεί να λάβει χώρα πραγματική συμμετοχή του κοινού.

[...]

6. Κάθε μέρος απαιτεί από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές να παρέχουν στο ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση για εξέταση, κατόπιν αιτήματος σε περίπτωση που απαιτείται βάσει του εθνικού δικαίου, ατελώς και μόλις καθίστανται διαθέσιμες, σε όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη λήψη αποφάσεων που αναφέρεται στο παρόν άρθρο, οι οποίες είναι διαθέσιμες κατά τη στιγμή της διαδικασίας συμμετοχής του κοινού, υπό την επιφύλαξη του δικαιώματος των μερών να αρνούνται να κοινολογήσουν ορισμένες πληροφορίες, σύμφωνα [μεταξύ άλλων] με το άρθρο 4, παράγραφο[ς] 4.

[...]»

4 Το άρθρο 9 της ίδιας Συμβάσεως, το οποίο επιγράφεται «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη», ορίζει στις παραγράφους του 2 και 4:

«2. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό:

[...]

β) [...] διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή/και άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται διά νόμου, προκειμένου να προσβάλει την ουσιαστική και τυπική νομιμότητα οποιασδήποτε απόφασης, πράξης ή παράλειψης που υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 και, σε περίπτωση που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 3, άλλων σχετικών διατάξεων της παρούσας σύμβασης.

[...]

4. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1, οι διαδικασίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 προβλέπουν κατάλληλη και αποτελεσματική επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται, και είναι αμερόληπτες, δίκαιες, έγκαιρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές. [...]»

- 5 Το παράρτημα I, παράγραφος 5, της Συμβάσεως του Όρχους αναφέρει σχετικά με τις δραστηριότητες του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως αυτής:

«Διαχείριση αποβλήτων:

[...]

— [χ]ώροι υγειονομικής ταφής που δέχονται άνω των 10 τόνων ημερησίως ή ολικής χωρητικότητας άνω των 25 000 τόνων, εκτός από τους χώρους υγειονομικής ταφής αδρανών αποβλήτων.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 85/337

- 6 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 85/337 ορίζει την «άδεια» ως «απόφαση της ή των αρμόδιων αρχών που δίνει το δικαίωμα στον κύριο του έργου να πραγματοποιήσει το σχέδιο».
- 7 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαραίτητες διατάξεις ώστε τα σχέδια που, ιδίως, λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της θέσης τους, μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, να υποβάλλονται σε εκτίμηση όσον αφορά τις επιπτώσεις τους πριν δοθεί η άδεια. Αυτά τα σχέδια καθορίζονται στο άρθρο 4.

2. Η εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον μπορεί να διεξάγεται από τα κράτη μέλη στα πλαίσια των υπάρχουσών διαδικασιών παροχής αδειών για σχέδια ή, αν δεν υπάρχει τέτοια διαδικασία, στα πλαίσια άλλων διαδικασιών ή των διαδικασιών που θα θεσπιστούν για την εκπλήρωση των στόχων της παρούσας οδηγίας.

[...]»

Η οδηγία 96/61

- 8 Στην αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 96/61 εκτίθενται:

«[...] για να ενημερώνεται το κοινό σχετικά με τη λειτουργία εγκαταστάσεων και τις δυνητικές επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και για να εξασφαλιστεί η διαφάνεια της διαδικασίας χορήγησης της άδειας στο σύνολο της Κοινότητας, το κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση, πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση, στις πληροφορίες σχετικά με τις αιτήσεις αδειας νέων εγκαταστάσεων [...]»

- 9 Το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Σκοπός και πεδίο εφαρμογής», ορίζει:

«Στόχος της οδηγίας είναι η ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης που προκαλούν οι δραστηριότητες του παραρτήματος I. Η οδηγία προβλέπει μέτρα αποφυγής και, όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, μείωσης των εκπομπών από τις ανωτέρω δραστηριότητες στην ατμόσφαιρα, το νερό και το έδαφος, και μέτρα για τα απόβλητα, ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του, με την επιφύλαξη της οδηγίας [85/337] και των άλλων σχετικών κοινοτικών απαιτήσεων.»

- 10 Το άρθρο 15 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Πρόσβαση στις πληροφορίες και συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία χορήγησης της άδειας», ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρέχεται έγκαιρα και πραγματικά στο ενδιαφερόμενο κοινό η δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία:

— έκδοσης άδειας για νέες εγκαταστάσεις,

[...]

Η διαδικασία που καθορίζεται στο παράρτημα V εφαρμόζεται για τους σκοπούς της εν λόγω συμμετοχής του κοινού.

[...]

4. [Η παράγραφος 1, μεταξύ άλλων, εφαρμόζεται] με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 1990, σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος (ΕΕ L 158, σ. 56)].

[...]»

- 11 Το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61, το οποίο επιγράφεται «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, σύμφωνα με το εθνικό νομικό τους σύστημα, κάθε μέλος του ενδιαφερόμενου κοινού:

[...]

έχει πρόσβαση σε μια διαδικασία εξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου οργάνου, συσταθέντος νομοθετικώς, προκειμένου να αμφισβητήσει την ουσιαστική ή τη διαδικαστική νομιμότητα αποφάσεων, πράξεων ή παραλείψεων που εμπίπτουν στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας περί συμμετοχής του κοινού.

[...]

Οι σχετικές διαδικασίες πρέπει να είναι ορθές, δίκαιες, εμπρόθεσμες και να μην έχουν απαγορευτικό κόστος.

[...]»

- 12 Το παράρτημα I της οδηγίας 96/61, το οποίο επιγράφεται «Κατηγορίες βιομηχανικών δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο άρθρο 1», αναφέρει, στο σημείο του 5.4, τους «[χ]ώρ[ους] ταφής που δέχονται άνω των δέκα τόνων ημερησίως ή ολικής χωρητικότητας άνω των 25 000 τόνων, εκτός από τους χώρους ταφής αδρανών απορριμμάτων».

- 13 Το παράρτημα V της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Συμμετοχή του κοινού στη λήψη των αποφάσεων», ορίζει μεταξύ άλλων:

«1. Το κοινό ενημερώνεται (με ανακοινώσεις ή άλλα πρόσφορα μέσα όπως τα ηλεκτρονικά μέσα όπου αυτά είναι διαθέσιμα) για τα ακόλουθα ζητήματα κατά την έναρξη της διαδικασίας λήψης απόφασης ή, το αργότερο, αμέσως μόλις καταστεί ευλόγως δυνατή η παροχή των πληροφοριών:

[...]

γ) λεπτομέρειες σχετικά με τις αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για τη λήψη της απόφασης, τις αρχές από τις οποίες μπορούν να παρασχεθούν σχετικές πληροφορίες και τις αρχές προς τις οποίες μπορούν να υποβληθούν παρατηρήσεις ή ερωτήματα και λεπτομέρειες του χρονοδιαγράμματος για τη διαβίβαση των παρατηρήσεων ή ερωτημάτων·

[...]

στ) υπόδειξη του χρονοδιαγράμματος και του τόπου όπου οι σχετικές πληροφορίες καθίστανται διαθέσιμες καθώς και τα μέσα διά των οποίων καθίστανται διαθέσιμες·

[...]»

Η οδηγία 2003/4/EK

- 14 Η αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας 2003/4/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313 (ΕΕ L 41, σ. 26), έχει ως εξής:

«Το δικαίωμα στην πληροφόρηση σημαίνει ότι η δημοσιοποίηση πληροφοριών θα πρέπει να είναι ο γενικός κανόνας και ότι θα πρέπει να επιτρέπεται στις δημόσιες αρχές να απορρίπτουν αιτήματα για περιβαλλοντικές πληροφορίες σε συγκεκριμένες και σαφώς καθοριζόμενες περιπτώσεις. Οι λόγοι απόρριψης θα πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, το δε δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετείται από τη διάθεση των πληροφοριών θα πρέπει να σταθμίζεται συγκριτικά προς το συμφέρον που εξυπηρετείται από την άρνηση δημοσιοποίησης των πληροφοριών αυτών. Οι λόγοι της άρνησης πρέπει να εκτίθενται στον αιτούντα εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζεται στην παρούσα οδηγία.»

- 15 Το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας αυτής ορίζει μεταξύ άλλων:

«2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν την απόρριψη αιτήσεων περιβαλλοντικών πληροφοριών αν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά:

[...]

δ) τον εμπιστευτικό χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών όταν η εθνική ή κοινοτική νομοθεσία προβλέπει αυτόν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα προκειμένου να προστατευθεί θεμιτό οικονομικό συμφέρον, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου συμφέροντος για την τήρηση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των στατιστικών στοιχείων και του φορολογικού απορρήτου·

[...]

Οι λόγοι απόρριψης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ερμηνεύονται συσταλτικά, λαμβανομένου υπόψη, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών σταθμίζεται συγκριτικά προς το συμφέρον που εξυπηρετεί η άρνηση. [...]

[...]

4. Περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχονται από τις δημόσιες αρχές ή για λογαριασμό τους και οι οποίες έχουν ζητηθεί από τον αιτούντα παρέχονται εν μέρει όταν είναι δυνατόν να διαχωρισθούν οι πληροφορίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1, στοιχεία δ' και ε', ή της παραγράφου 2 από το υπόλοιπο των αιτούμενων πληροφοριών.»

Η οδηγία 2003/35

- 16 Στην αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2003/35 εκτίθεται ότι η νομοθεσία της Ένωσης πρέπει να ευθυγραμμιστεί καταλλήλως με τη Σύμβαση του Ωρχους ενόψει της επικυρώσεώς της.

Το σλοβακικό δίκαιο

Οι δικονομικοί κανόνες

- 17 Το άρθρο 135, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας ορίζει:

«[...] Το δικαστήριο δεσμεύεται επίσης από τις αποφάσεις του Ústavný súd Slovenskej republiky ή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που άπτονται των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.»

- 18 Το άρθρο 56, παράγραφος 6, του νόμου 38/1993 Rec. περί της οργανώσεως, των δικονομικών κανόνων και του καθεστώτος των δικαστών του Ústavný súd Slovenskej republiky, στη μορφή που έχει εφαρμογή επί των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ορίζει:

«Αν το Ústavný súd Slovenskej republiky αναιρέσει δικαστική απόφαση, μέτρο ή άλλη δεσμευτική παρέμβαση και αναπέμψει την υπόθεση, εκείνος ο οποίος, στην υπόθεση εκείνη, εξέδωσε την απόφαση, διέταξε το μέτρο ή προέβη στη δεσμευτική παρέμβαση οφείλει να επανεξετάσει την υπόθεση και να αποφανθεί εκ νέου. Στη διαδικασία αυτή ή στο διάβημα αυτό, δεσμεύεται από την právnny názor [νομική θέση] του Ústavný súd Slovenskej republiky.»

Οι διατάξεις περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, περί των κανόνων πολεοδομίας και περί των ολοκληρωμένων αδειών

– Ο νόμος 24/2006 Rec.

- 19 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου 24/2006 Rec. περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και περί τροποποιήσεως διαφόρων νόμων, στη μορφή που έχει εφαρμογή επί των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ορίζει:

«Ο παρών νόμος διέπει:

- a) τη διαδικασία εκτιμήσεως, από επαγγελματίες και από το κοινό, των υποτιθέμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων

[...]

2. σχεδιαζόμενων εργασιών, πριν από την έκδοση της αποφάσεως καθορισμού του τόπου εκτελέσεώς τους ή πριν από την αδειοδότησή τους κατ' εφαρμογήν της συγκεκριμένης ρυθμίσεως.

[...]»

- 20 Το άρθρο 37 του νόμου αυτού ορίζει:

«[...]

- 6) Το χρονικό διάστημα ισχύος της αφορώσας εργασίες τελικής γνώμης είναι τρία έτη από τη διατύπωσή της. Η τελική γνώμη διατηρεί την ισχύ της αν, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, διαδικασία καθορισμού του τύπου εκτελέσεως των εργασιών ή αδειοδοτήσεως των εργασιών κινήθηκε κατ' εφαρμογήν της συγκεκριμένης ρυθμίσεως.
- 7) Η ισχύς της αφορώσας εργασίες τελικής γνώμης δύναται να παραταθεί κατά δύο ανανεώσιμα έτη κατόπιν αιτήσεως του αιτήσαντος άδεια αν αυτός αποδείξει γραπτώς ότι δεν τροποποιήθηκαν σημαντικά οι σχεδιαζόμενες εργασίες και οι επιτόπιες συνθήκες, ότι δεν επήλθε κανένα νέο πραγματικό περιστατικό που συνδέεται με το ουσιαστικό περιεχόμενο της εκθέσεως αξιολογήσεως των εργασιών και ότι δεν αναπτύχθηκαν νέες τεχνολογίες χρήσιμες για την εκτέλεση των σχεδιαζόμενων εργασιών. Η απόφαση παρατάσεως της ισχύος της αφορώσας εργασίες τελικής γνώμης λαμβάνεται από τον αρμόδιο οργανισμό.»

21 Το άρθρο 65, παράγραφος 5, του εν λόγω νόμου διευκρινίζει:

«Αν η τελική γνώμη διατυπώθηκε πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2006 και αν η διαδικασία αδειοδοτήσεως των εργασιών που υπόκεινται σε αξιολόγηση δεν κινήθηκε κατ' εφαρμογήν της συγκεκριμένης ρυθμίσεως, πρέπει να ζητηθεί να παρατείνει το υπουργείο την ισχύ της σύμφωνα με το άρθρο 37, παράγραφος 7.»

– Ο νόμος 50/1976 Rec.

22 Το άρθρο 32 του νόμου 50/1976 Rec. με τον οποίο θεσπίστηκε πολεοδομικός κώδικας, στη μορφή που έχει εφαρμογή επί των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ορίζει:

«Η εκτέλεση έργου, η τροποποίηση του προορισμού του εδάφους και η προστασία μειζόνων συμφερόντων επί του εδάφους είναι δυνατές μόνο βάσει πολεοδομικής αποφάσεως έχουσας τη μορφή

a) αποφάσεως για την εκτέλεση έργου·

[...]»

– Ο νόμος 245/2003 Rec.

23 Το άρθρο 8, παράγραφοι 3 και 4, του νόμου 245/2003 Rec. περί ολοκληρωμένης προλήψεως και μειώσεως της ρυπάνσεως και περί τροποποιήσεως διαφόρων νόμων, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 532/2005 (στο εξής: νόμος 245/2003), ορίζει:

«3) Σε περίπτωση ολοκληρωμένης άδειας εκμεταλλεύσεως απαιτούσας συγχρόνως άδεια κατασκευής νέου έργου ή τροποποιήσεως υπάρχοντος έργου, η διαδικασία περιλαμβάνει επίσης πολεοδομική διαδικασία, διαδικασία τροποποιήσεως πριν από την περάτωση του έργου και διαδικασία αδειοδοτήσεως εργασιών διαρρυθμίσεως.

4) Δεν αποτελούν μέρος της ολοκληρωμένης άδειας η πολεοδομική διαδικασία, η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εγκαταστάσεως και ο καθορισμός των προϋποθέσεων για την αποτροπή σοβαρών βιομηχανικών ατυχημάτων.»

24 Το άρθρο 11, παράγραφος 2, του νόμου αυτού διευκρινίζει:

«Προσαρτώνται στην αίτηση [ολοκληρωμένης άδειας]:

[...]

c) η τελική γνώμη μετά τη διαδικασία εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αν το απαιτεί η εκμετάλλευση,

[...]

g) η πολεοδομική απόφαση αν πρόκειται για νέα εκμετάλλευση ή για επέκταση υπάρχουσας εκμεταλλεύσεως [...]

25 Το άρθρο 12 του εν λόγω νόμου, το οποίο επιγράφεται «Έναρξη της διαδικασίας», ορίζει:

«[...]

(2) Μετά τη διαπίστωση ότι η αίτηση είναι πλήρης και ότι είναι καθορισμένος ο κύκλος των μερών που μετέχουν στη διαδικασία και των περιών πρόκειται οργάνων, η διοίκηση

[...]

c) [...] δημοσιεύει την αίτηση στην ιστοσελίδα της, εξαιρουμένων των παραρτημάτων που δεν είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, και, τουλάχιστον επί 15 ημέρες, δημοσιεύει στον επίσημο πίνακά της τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με την υποβληθείσα αίτηση, τον φορέα εκμεταλλεύσεως και την εκμετάλλευση,

[...]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η διοικητική διαδικασία

26 Στις 26 Ιουνίου 1997 ο Mesto Pezinok εξέδωσε τον γενικό κανονισμό 2/1997 περί πολεοδομικού σχεδίου, ο οποίος προέβλεπε, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων σε ένα λάκκο εξορύξεως γης για πλινθοποιεία, ο οποίος αποκαλείται «Nová jama» (νέο όρυγμα).

27 Βάσει εκθέσεως αξιολογήσεως ενός σχεδίου καθορισμού του χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων το οποίο υποβλήθηκε από την Pezinské tehelne as στις 16 Δεκεμβρίου 1998, το Υπουργείο Περιβάλλοντος προέβη το 1999 σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Διατύπωσε τελική γνώμη στις 26 Ιουλίου 1999.

28 Στις 7 Αυγούστου 2002 η Ekologická skládka υπέβαλε στην αρμόδια υπηρεσία του Mesto Pezinok αίτηση εκδόσεως πολεοδομικής αποφάσεως αφορώσας τη δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στη Nová jama.

29 Στις 27 Μαρτίου 2006 το Υπουργείο Περιβάλλοντος, κατόπιν αιτήσεως της Pezinské tehelne as, παρέτεινε μέχρι την 1η Φεβρουαρίου 2008 την ισχύ της τελικής του γνώμης της 26ης Ιουλίου 1999.

30 Με απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2006, όπως έχει μετά από απόφαση της Krajský stavebný úrad v Bratislave (Περιφερειακής Αρχής Πολεοδομικού Σχεδιασμού της Μπρατισλάβα) της 7ης Μαΐου 2007, ο Mesto Pezinok αδειοδότησε, κατόπιν της αιτήσεως της Ekologická skládka, τη δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στη Nová jama.

31 Κατόπιν αιτήσεως ολοκληρωμένης άδειας που υποβλήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2007 από την Ekologická skládka, η Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava (σλοβακική επιθεώρηση περιβάλλοντος, όργανο της Μπρατισλάβα, στο εξής: inšpektorát)

κίνησε ολοκληρωμένη διαδικασία βάσει του νόμου 245/2003, ο οποίος μετέφερε την οδηγία 96/61. Στις 17 Οκτωβρίου 2007, από κοινού με τις δημόσιες υπηρεσίες προστασίας του περιβάλλοντος, δημοσίευσε την εν λόγω αίτηση τάσσοντας προθεσμία 30 ημερών για την κατάθεση παρατηρήσεων του κοινού και των περιών πρόκειται κρατικών υπηρεσιών.

- 32 Λαμβανομένου υπόψη ότι οι εφεσείοντες της κύριας δίκης υποστήριξαν ότι η αίτηση ολοκληρωμένης άδειας που υποβλήθηκε από την Ekologická skládka έχει ελλιπή χαρακτήρα εφόσον δεν περιλαμβάνει, ως παράρτημα που προβλέπεται από το άρθρο 11, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του νόμου 245/2003, την πολεοδομική απόφαση σχετικά με τη δημιουργία του χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, το inšpektorát ανέστειλε στις 26 Νοεμβρίου 2007 την ολοκληρωμένη διαδικασία και ζήτησε κοινοποίηση της απόφασής αυτής.
- 33 Στις 27 Δεκεμβρίου 2007 η Ekologická skládka διαβίβασε την εν λόγω απόφαση σημειώνοντας ότι τη θεωρεί επιχειρηματικό απόρρητο. Βάσει της σημειώσεως αυτής, το inšpektorát δεν έθεσε το επίμαχο έγγραφο στη διάθεση των εφεσείοντων της κύριας δίκης.
- 34 Στις 22 Ιανουαρίου 2008 το inšpektorát χορήγησε στην Ekologická skládka ολοκληρωμένη άδεια για την κατασκευή της εγκαταστάσεως «Pezinok – χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων» και για την εκμετάλλευσή της.
- 35 Οι εφεσείοντες της κύριας δίκης προσέφυγαν κατά της απόφασής αυτής στην inšpekcia, δευτεροβάθμιο όργανο προστασίας του περιβάλλοντος. Το εν λόγω όργανο αποφάσισε να δημοσιεύσει στον επίσημο πίνακα αναρτήσεων από τις 14 Μαρτίου μέχρι τις 14 Απριλίου 2008 την πολεοδομική απόφαση σχετικά με τη δημιουργία του χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.
- 36 Στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας διοικητικής διαδικασίας, οι εφεσείοντες της κύριας δίκης προέβαλαν, μεταξύ άλλων, πλάνη περί το δίκαιο συνιστάμενη στην κίνηση της ολοκληρωμένης διαδικασίας χωρίς να είναι διαθέσιμη η πολεοδομική απόφαση σχετικά με τη δημιουργία του χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, και στη συνέχεια, μετά την κατάθεση της απόφασής αυτής, χωρίς δημοσίευσή της, με την αιτιολογία ότι αποτελεί επιχειρηματικό απόρρητο.
- 37 Με απόφαση της 18ης Αυγούστου 2008, η inšpekcia απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη.

Η δικαστική διαδικασία

- 38 Οι εφεσείοντες της κύριας δίκης άσκησαν κατά της απόφασής της inšpekcia της 18ης Αυγούστου 2008 προσφυγή ενώπιον του Krajský súd Bratislava (περιφερειακού δικαστηρίου της Μπρατισλάβα), πρωτοβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου. Με απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008, το δικαστήριο αυτό απέρριψε την προσφυγή.
- 39 Οι εφεσείοντες της κύριας δίκης άσκησαν ενώπιον του Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Σλοβακίας) έφεση κατά της απόφασής αυτής.
- 40 Με διάταξη της 6ης Απριλίου 2009, το δικαστήριο αυτό ανέστειλε την εκτέλεση της ολοκληρωμένης άδειας.
- 41 Με απόφαση της 28ης Μαΐου 2009, το ίδιο δικαστήριο μεταρρύθμισε την απόφαση του Krajský súd Bratislava και ακύρωσε την απόφαση της inšpekcia της 18ης Αυγούστου 2008 καθώς και την απόφαση του inšpektorát της 22ας Ιανουαρίου 2008, προσάπτοντας στην ουσία στις αρμόδιες αρχές ότι δεν τήρησαν τους κανόνες που διέπουν τη συμμετοχή του ενδιαφερόμενου κοινού στην ολοκληρωμένη διαδικασία και δεν αξιολόγησαν επαρκώς τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δημιουργίας του χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

- 42 Στις 25 Ιουνίου 2009 η Ekologická skládka άσκησε ενώπιον του Ústavný súd Slovenskej republiky (Συνταγματικού Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Σλοβακίας) συνταγματική προσφυγή κατά της διατάξεως του Najvyšší súd Slovenskej republiky της 6ης Απριλίου 2009 και, στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, συνταγματική προσφυγή κατά της αποφάσεως του εν λόγω δικαστηρίου της 28ης Μαΐου 2009.
- 43 Με απόφαση της 27ης Μαΐου 2010, το Ústavný súd Slovenskej republiky έκρινε ότι το Najvyšší súd Slovenskej republiky προσέβαλε το θεμελιώδες δικαίωμα δικαστικής προστασίας της Ekologická skládka, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 46, παράγραφος 1, του Συντάγματος, το θεμελιώδες δικαίωμά της ιδιοκτησίας, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 20, παράγραφος 1, του Συντάγματος, και το δικαίωμά της ειρηνικής απολαύσεως των αγαθών της, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.
- 44 Εκτίμησε, μεταξύ άλλων, ότι το Najvyšší súd Slovenskej republiky δεν έλαβε υπόψη όλες τις αρχές που έχουν εφαρμογή επί της διοικητικής διαδικασίας και ότι υπερέβη την εξουσία του όταν εξέτασε τη νομιμότητα της διαδικασίας και της αποφάσεως εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενώ οι εφεσείοντες δεν τις είχαν αμφισβητήσει και ήταν αναρμόδιο να αποφανθεί σχετικά με αυτές.
- 45 Με την απόφασή του, το Ústavný súd Slovenskej republiky αναίρεσε κατά συνέπεια την αναιρεσιβληθείσα διάταξη καθώς και την αναιρεσιβληθείσα απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση στο Najvyšší súd Slovenskej republiky για να αποφανθεί εκ νέου.
- 46 Το Najvyšší súd Slovenskej republiky σημειώνει ότι πολλοί των μετεχόντων στη διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιόν του διατείνονται ότι δεσμεύεται από την απόφαση του Ústavný súd Slovenskej republiky της 27ης Μαΐου 2010. Παρά ταύτα, υπογραμμίζει ότι διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβατότητα των βαλλομένων αποφάσεων με το δίκαιο της Ένωσης.
- 47 Στο πλαίσιο αυτό, το Najvyšší súd Slovenskej republiky αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Παρέχει τη δυνατότητα ή επιβάλλει το δίκαιο [της Ένωσης] (και ειδικότερα το άρθρο 267 ΣΛΕΕ) στο ανώτατο δικαστήριο κράτους μέλους να θέσει “αυτεπαγγέλτως” προδικαστικό ερώτημα στο [Δικαστήριο] επίσης σε στάδιο της δικαστικής διαδικασίας κατά το οποίο το Συνταγματικό Δικαστήριο αναίρεσε απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου στηριζόμενη ιδίως στην εφαρμογή του πλαισίου [του δικαίου της Ένωσης] σχετικά με το περιβάλλον και επέβαλε σε αυτό να ακολουθήσει τις νομικές θέσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου που στηρίζονται σε προσβολή των δικονομικών και ουσιαστικών συνταγματικών δικαιωμάτων προσώπου που μετέσχε σε διαδικασία, χωρίς να λάβει υπόψη την πτυχή [δικαίου της Ένωσης] της εν λόγω υποθέσεως, δηλαδή όταν το Συνταγματικό Δικαστήριο, ως δικαστήριο δικάζον σε τελευταίο βαθμό, έκρινε ότι δεν συντρέχει λόγος να τεθεί προδικαστικό ερώτημα στο [Δικαστήριο] και, σε προδικαστικό επίπεδο, απέκλεισε την εφαρμογή του δικαιώματος για ένα αποδεκτό περιβάλλον και την προστασία του στην υπό εξέταση υπόθεση;
- 2) Είναι δυνατόν να επιτευχθεί ο θεμελιώδης σκοπός της ολοκληρωμένης προλήψεως, όπως αυτός ορίζεται ιδίως στις αιτιολογικές σκέψεις 8, 9 και 23 και στα άρθρα 1 και 15 της οδηγίας [96/61], και, εν γένει, στο πλαίσιο [του δικαίου της Ένωσης] σχετικά με το περιβάλλον, δηλαδή η πρόληψη και ο έλεγχος της ρυπάνσεως με τη συμμετοχή του κοινού προκειμένου να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του, όταν, κατά την έναρξη της διαδικασίας ολοκληρωμένης προλήψεως, το ενδιαφερόμενο κοινό δεν έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά έγγραφα (άρθρο 6 σε συνδυασμό με άρθρο 15 της οδηγίας [96/61]), και ιδίως σε μια πολεοδομική απόφαση σχετικά με τη δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, και όταν στη συνέχεια, στην πρωτοβάθμια διαδικασία, το έγγραφο που έλειπε υποβλήθηκε από τον αιτούντα υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα γνωστοποιηθεί στα άλλα μέρη της διαδικασίας επειδή

καλύπτεται από επαγγελματικό απόρρητο, ενώ εύλογα είναι δυνατόν να υποτεθεί ότι η πολεοδομική αυτή απόφαση (κυρίως το αιτιολογικό της) θα επηρέαζε σημαντικά τις υποδείξεις, παρατηρήσεις και λοιπές προτάσεις που κατατέθηκαν;

- 3) Επιτυγχάνονται οι σκοποί της οδηγίας [85/337], λαμβανομένου υπόψη ιδίως του πλαισίου [του δικαίου της Ένωσης] σχετικά με το περιβάλλον, και ειδικότερα λαμβανομένης υπόψη της προϋποθέσεως του άρθρου 2 ότι, πριν δοθεί άδεια, ορισμένα σχέδια υποβάλλονται σε εκτίμηση όσον αφορά τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, όταν η αρχική γνώμη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, που διατυπώθηκε το 1999 και με την οποία περατώθηκε στο παρελθόν μια διαδικασία εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων, παρατείνεται αρκετά χρόνια αργότερα, με μια απλή απόφαση χωρίς διεξαγωγή νέας εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων; Με άλλα λόγια θα μπορούσε να λεχθεί ότι απόφαση εκδοθείσα βάσει της οδηγίας [85/337] έχει απεριόριστη διάρκεια ισχύος;
- 4) Μήπως η υποχρέωση που απορρέει γενικά από την οδηγία [96/61] (και ειδικότερα από το προοίμιό της και από τα άρθρα της 1 και 15α), δηλαδή να διασφαλίζουν τα κράτη μέλη την πρόληψη και τον έλεγχο της ρυπάνσεως παρέχοντας στο κοινό τακτικές, δίκαιες και ταχείες διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, σε συνδυασμό με το άρθρο 10α της οδηγίας [85/337] και με τα άρθρα 6 και 9, παράγραφοι 2 και 4, της Συμβάσεως του Ώρχους, ισχύει για τη δυνατότητα του κοινού να ζητήσει τη λήψη διοικητικού ή δικαστικού προσωρινού μέτρου κατ' εφαρμογήν του εσωτερικού δικαίου (π.χ., να ζητήσει αναστολή εκτελέσεως μιας ολοκληρωμένης άδειας) που να διατάσσει την προσωρινή, δηλαδή μέχρι την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας, παύση κατασκευής της εγκαταστάσεως;
- 5) Είναι δυνατόν, μέσω δικαστικής αποφάσεως που ικανοποιεί τις απαιτήσεις της οδηγίας [96/61], της οδηγίας [85/337] ή του άρθρου 9, παράγραφοι 2 έως 4, της Συμβάσεως του Ώρχους, στο πλαίσιο της εφαρμογής του προβλεπόμενου από το άρθρο 191, παράγραφοι 1 και 2, [ΣΛΕΕ] δικαιώματος του κοινού για δίκαιη δικαστική προστασία όσον αφορά την περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να θιγεί το δικαίωμα ιδιοκτησίας του φορέα εκμεταλλεύσεως επί της εγκαταστάσεώς του, το οποίο διασφαλίζεται, π.χ., από το άρθρο 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, δηλαδή με την ακύρωση, στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας, ισχύουσας ολοκληρωμένης άδειας για νέα εγκατάσταση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 48 Η inšpekcia, η Ekologická skládka και η Σλοβακική Κυβέρνηση αμφισβητούν, για διάφορους λόγους, το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ή ορισμένων από τα ερωτήματα που τέθηκαν.
- 49 Πρώτον, κατά την inšpekcia και την Ekologická skládka, όλα τα ερωτήματα που τέθηκαν είναι απαράδεκτα επειδή αφορούν καταστάσεις που διέπονται εξ ολοκλήρου από εσωτερικούς κανόνες, και μεταξύ άλλων από τα νομοθετήματα που μετέφεραν τις οδηγίες 85/337 και 96/61. Η Ekologická skládka συνάγει εντεύθεν ότι οι οδηγίες αυτές στερούνται άμεσου αποτελέσματος ενώ η inšpekcia θεωρεί ότι είναι αρκούντως σαφείς οπότε καθιστούν ανώφελη την προδικαστική παραπομπή. Η inšpekcia διατείνεται επίσης ότι τα προδικαστικά ερωτήματα έπρεπε να τεθούν κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας που κινήθηκε ενώπιον του Najvyšší súd Slovenskej republiky. Ομοίως, η Ekologická skládka θεωρεί ότι τα ερωτήματα αυτά είναι περιττά εφόσον το Najvyšší súd Slovenskej republiky δεσμεύεται πλέον από τη νομική θέση του Ústavný súd Slovenskej republiky και εφόσον ουδείς από τους διαδίκους της κύριας δίκης ζήτησε να τεθούν τα εν λόγω ερωτήματα στο Δικαστήριο.

- 50 Δεύτερον, η *Ekologická skládka* υποστηρίζει ότι ο διαχωρισμός που το εθνικό δίκαιο προβλέπει μεταξύ της ολοκληρωμένης διαδικασίας, της πολεοδομικής διαδικασίας και της εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθιστά αλυσιτελή, για την έκβαση της κύριας δίκης, το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα. Κατά την *inšpekcia*, ο διαχωρισμός αυτός δικαιολογεί το απαράδεκτο του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος. Πράγματι, συνεπάγεται ότι πλημμέλεια αναγόμενη στην πολεοδομική απόφαση ή στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν ασκεί επιρροή για τη νομιμότητα της ολοκληρωμένης άδειας.
- 51 Τρίτον, η *Ekologická skládka* και η Σλοβακική Κυβέρνηση θεωρούν ότι το τέταρτο ερώτημα είναι υποθετικής φύσεως. Αφενός, τα προσωρινά μέτρα που διατάχθηκαν από το *Najvyšší súd Slovenskej republiky* με τη διάταξη του της 6ης Απριλίου 2009 στερούνται πλέον κάθε αποτελέσματος. Αφετέρου, το ερώτημα αυτό είναι αλυσιτελές για τη δίκη που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου επειδή το εν λόγω ερώτημα δεν αφορά τη λήψη νέων προσωρινών μέτρων, αλλά το κύρος των βαλλόμενων διοικητικών αποφάσεων.
- 52 Τέταρτον και τελευταίον, η *Ekologická skládka* υποστηρίζει ότι το πέμπτο ερώτημα έχει και αυτό υποθετικό χαρακτήρα επειδή αφορά την απόφαση που το *Najvyšší súd Slovenskej republiky* θα κληθεί να εκδώσει στο πέρας της κύριας δίκης. Επιπλέον, το ερώτημα αυτό είναι απαράδεκτο επίσης επειδή αφορά την ερμηνεία του εθνικού συνταγματικού δικαίου.
- 53 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, μόνο στον εθνικό δικαστή, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς και οφείλει να αναλάβει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, απόκειται να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την ανάγκη μιας προδικαστικής αποφάσεως ώστε να είναι σε θέση να εκδώσει την απόφασή του όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που θέτει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα τεθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο, κατ' αρχήν, οφείλει να απαντήσει (αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2009, C-169/07, *Hartlauer*, Συλλογή 2009, σ. I-1721, σκέψη 24, και της 19ης Ιουλίου 2012, C-470/11, *Garkalns*, σκέψη 17).
- 54 Επομένως, τα ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης καλύπτονται από τεκμήριο λυσιτέλειας. Άρνηση του Δικαστηρίου να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου είναι δυνατή μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του τέθηκαν (αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 2010, C-570/07 και C-571/07, *Blanco Pérez και Chao Gómez*, Συλλογή 2010, σ. I-4629, σκέψη 36, και της 5ης Ιουλίου 2012, C-509/10, *Geistbeck*, σκέψη 48).
- 55 Πάντως, το επιχείρημα περί πληρότητας του εθνικού δικαίου δεν καθιστά δυνατό να αποδειχθεί ότι η ερμηνεία των κανόνων του δικαίου της Ένωσης τους οποίους παρέθεσε το αιτούν δικαστήριο προδήλως στερείται κάθε σχέσεως με τη διαφορά της κύριας δίκης, πολλώ δε μάλλον εφόσον δεν αμφισβητείται ότι οι εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις είναι εν μέρει μέτρα μεταφοράς των νομοθετημάτων της Ένωσης. Κατά συνέπεια, το επιχείρημα αυτό δεν αρκεί για να ανατραπεί το κατά την προηγούμενη σκέψη τεκμήριο λυσιτέλειας.
- 56 Διαπιστώνεται ότι η προβαλλόμενη έλλειψη άμεσου αποτελέσματος των επίμαχων οδηγιών δεν μεταβάλλει την ανάλυση αυτή επειδή το Δικαστήριο είναι κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ αρμόδιο να αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις επί της ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Ένωσης, ανεξαρτήτως του αν οι πράξεις αυτές έχουν άμεση εφαρμογή ή όχι (αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1997, C-373/95, *Maso* κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-4051, σκέψη 28· της 16ης Ιουλίου 2009, C-254/08, *Futura Immobiliare* κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-6995, σκέψη 34, και της 27ης Νοεμβρίου 2012, C-370/12, *Pringle*, σκέψη 89). Επιπλέον, όσον αφορά το υποτιθέμενο ανωφελές της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως λόγω της σαφήνειας των εφαρμοστέων κανόνων, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ πάντοτε παρέχει σε εθνικό δικαστήριο τη δυνατότητα, αν το κρίνει σκόπιμο, να

θέσει ερμηνευτικά ερωτήματα στο Δικαστήριο (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 26ης Μαΐου 2011, C-165/09 έως C-167/09, Stichting Natuur en Milieu κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-4599, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 57 Όσο για τα λοιπά επιχειρήματα που η inšpekcia και η Ekologická skládka προέβαλαν για να αποδείξουν το απαράδεκτο ολόκληρης της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, τα επιχειρήματα αυτά έχουν σχέση με το αντικείμενο του πρώτου ερωτήματος, οπότε θα αξιολογηθούν από το Δικαστήριο κατά την εξέταση του ερωτήματος αυτού.
- 58 Όσον αφορά τα στοιχεία που ανάγονται στον διαχωρισμό των διαφόρων διαδικασιών στο εθνικό δίκαιο, υπογραμμίζεται ότι η αντίληψη την οποία το αιτούν δικαστήριο έχει για τις συνέπειες που με γνώμονα το εθνικό δίκαιο πρέπει να συναχθούν από τον διαχωρισμό αυτόν είναι πολύ διαφορετική από εκείνη που υποστηρίζουν η inšpekcia και η Ekologická skládka. Πάντως, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου και εκείνες του αιτούντος δικαστηρίου είναι σαφώς χωριστές και μόνο στο τελευταίο απόκειται να ερμηνεύσει την εθνική νομοθεσία (αποφάσεις της 17ης Ιουνίου 1999, C-295/97, Piaggio, Συλλογή 1999, σ. I-3735, σκέψη 29, και της 17ης Ιουλίου 2008, C-500/06, Corporación Dermoestética, Συλλογή 2008, σ. I-5785, σκέψη 21). Κατά συνέπεια, τα εν λόγω στοιχεία δεν αρκούν για να αποδειχθεί ότι τα τεθέντα ερωτήματα προδήλως δεν έχουν σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς.
- 59 Όσον αφορά το παραδεκτό του τετάρτου ερωτήματος, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το Najvyšší súd Slovenskej republiky διέταξε νέα προσωρινά μέτρα για να αναστείλει τα αποτελέσματα των επίμαχων στην κύρια δίκη αποφάσεων. Επιπλέον, η Ekologická skládka διευκρινίζει με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι θεώρησε χρήσιμο να ασκήσει ένδικο μέσο κατά των εν λόγω μέτρων. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν προκύπτει ότι το τέταρτο ερώτημα δύναται να θεωρηθεί υποθετικό.
- 60 Τέλος, όσον αφορά το παραδεκτό του πέμπτου ερωτήματος, δεν αμφισβητείται ότι το Ústavný súd Slovenskej republiky έκρινε ότι το Najvyšší súd Slovenskej republiky προσέβαλε το δικαίωμα ιδιοκτησίας της Ekologická skládka με την απόφασή του της 28ης Μαΐου 2009, η οποία διαπίστωσε ότι η ολοκληρωμένη άδεια χορηγήθηκε υπό συνθήκες ασύμβατες με το δίκαιο της Ένωσης. Εφόσον το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης των αποφάσεων που προσβλήθηκαν στην υπόθεση της κύριας δίκης, το πέμπτο ερώτημα δεν είναι αμιγώς υποθετικό. Επιπλέον, από το γράμμα του εν λόγω ερωτήματος προκύπτει ότι δεν αφορά την ερμηνεία του εθνικού συνταγματικού δικαίου.
- 61 Κατά συνέπεια, τα ερωτήματα που τέθηκαν από το αιτούν δικαστήριο πρέπει να κηρυχθούν παραδεκτά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 62 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι εθνικό δικαστήριο δύναται αυτεπαγγέλτως να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ακόμη και όταν αποφαίνεται κατόπιν αναπομπής μετά την αναίρεση της πρώτης αποφάσεώς του από το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους και ακόμη και όταν εθνικός κανόνας επιβάλλει σε αυτό να λύσει τη διαφορά ακολουθώντας τη νομική θέση που διατυπώθηκε από το τελευταίο δικαστήριο. Διερωτάται επίσης αν το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι υποχρεώνει το ίδιο εθνικό δικαστήριο να απευθυνθεί στο Δικαστήριο όταν οι αποφάσεις του δύνανται να γίνουν το αντικείμενο, ενώπιον συνταγματικού δικαστηρίου, ενδίκου μέσου περιοριζόμενου στην εξέταση ενδεχόμενης προσβολής των δικαιωμάτων και ελευθεριών που εγγυάται το εθνικό Σύνταγμα ή διεθνής σύμβαση.

- 63 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, με το πρώτο ερώτημά του, το Najvyšší súd Slovenskej republiky επιθυμεί επίσης να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης του παρέχει τη δυνατότητα να μην εφαρμόσει εθνικό κανόνα ο οποίος του απαγορεύει να θέσει ζήτημα παραβίασεως του δικαίου αυτού το οποίο δεν εγέρθηκε από τους διαδίκους της κύριας δίκης. Πάντως, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η προβληματική αυτή αφορά μόνο την οδηγία 85/337, οπότε απόφαση επ' αυτού χωρεί μόνον αν προκύψει, με γνώμονα την απάντηση που θα δοθεί στο τρίτο ερώτημα, ότι η οδηγία αυτή έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.
- 64 Όσον αφορά τις άλλες πτυχές του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, αποτελεί πάγια νομολογία ότι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ παρέχει στα εθνικά δικαστήρια ευρύτατη δυνατότητα να απευθύνονται στο Δικαστήριο αν θεωρούν ότι υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους θέτει ζητήματα ερμηνείας ή κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης τα οποία είναι αναγκαία για τη λύση της διαφοράς που υποβλήθηκε στην κρίση τους (αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 1991, C-348/89, Mecanarte, Συλλογή 1991, σ. I-3277, σκέψη 44, και της 5ης Οκτωβρίου 2010, C-173/09, Elchinov, Συλλογή 2010, σ. I-8889, σκέψη 26).
- 65 Κατά συνέπεια, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα και, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, τους επιβάλλει την υποχρέωση να ζητήσουν την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως όταν διαπιστώνουν, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, ότι η ουσία της διαφοράς περιλαμβάνει ζήτημα που εμπίπτει στο πρώτο εδάφιο του άρθρου αυτού (αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1997, C-261/95, Palmisani, Συλλογή 1997, σ. I-4025, σκέψη 20, και της 21ης Ιουλίου 2011, C-104/10, Συλλογή 2011, σ. I-6813, σκέψη 61). Αυτός είναι ο λόγος που το γεγονός ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν έθεσαν, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ζήτημα δικαίου της Ένωσης δεν αποκλείει τη δυνατότητα το δικαιοδοτικό αυτό όργανο να απευθυνθεί στο Δικαστήριο (αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1981, 126/80, Salonia, Συλλογή 1981, σ. 1563, σκέψη 7, και της 8ης Μαρτίου 2012, C-251/11, Huet, σκέψη 23).
- 66 Πράγματι, η προδικαστική παραπομπή στηρίζεται σε διάλογο μεταξύ δικαστών, του οποίου η έναρξη εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την εκτίμηση του εθνικού δικαστηρίου όσον αφορά τη λυσιτέλεια και την ανάγκη της εν λόγω παραπομπής (αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-210/06, Cartesio, Συλλογή 2008, σ. I-9641, σκέψη 91, και της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-137/08, VB Pénzügyi Lízing, Συλλογή 2010, σ. I-10847, σκέψη 29).
- 67 Επιπλέον, η ύπαρξη εθνικού δικονομικού κανόνα δεν δύναται να θέσει υπό αμφισβήτηση τη δυνατότητα των εθνικών δικαστηρίων να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όταν, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης (προαναφερθείσα απόφαση Elchinov, σκέψη 25, και απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2011, C-396/09, Interedil, Συλλογή 2011, σ. I-9915, σκέψη 35).
- 68 Κατά συνέπεια, κανόνας εθνικού δικαίου, βάσει του οποίου οι εκτιμήσεις ανωτέρου δικαστηρίου δεσμεύουν άλλο εθνικό δικαστήριο, δεν δύναται να αφαιρέσει από το τελευταίο δικαστήριο τη δυνατότητα να θέσει στο Δικαστήριο ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης το οποίο αφορούν οι νομικές αυτές εκτιμήσεις. Πράγματι, πρέπει να είναι ελεύθερο, αν κρίνει ότι η νομική εκτίμηση που έγινε σε ανώτερο βαθμό δύναται να το οδηγήσει στην έκδοση αποφάσεως αντίθετης προς το δίκαιο της Ένωσης, να θέσει στο Δικαστήριο τα ζητήματα που το απασχολούν (αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 2010, C-378/08, ERG κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-1919, σκέψη 32, και προαναφερθείσα απόφαση Elchinov, σκέψη 27).
- 69 Στο στάδιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι ο εθνικός δικαστής που έχει ασκήσει τη δυνατότητα που του παρέχει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ δεσμεύεται, όσον αφορά τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης, από την ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων που δόθηκε από το Δικαστήριο και, εν ανάγκη, οφείλει να μην εφαρμόσει τις εκτιμήσεις του ανωτέρου δικαστηρίου αν κρίνει, με γνώμονα την ερμηνεία αυτή, ότι οι εκτιμήσεις αυτές δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης (προαναφερθείσα απόφαση Elchinov, σκέψη 30).

- 70 Οι αρχές που διατυπώθηκαν στις προηγούμενες σκέψεις επιβάλλονται κατά τον ίδιο τρόπο στο αιτούν δικαστήριο όσον αφορά τη νομική θέση που διατυπώθηκε, στην υπόθεση της κύριας δίκης, από το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους, εφόσον από πάγια νομολογία προκύπτει ότι δεν δύναται να γίνει δεκτό κανόνες εθνικού δικαίου, έστω και συνταγματικής τάξεως, να θίξουν την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1970, 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 581, σκέψη 3, και της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, C-409/06, Winner Wetten, Συλλογή 2010, σ. I-8015, σκέψη 61). Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι οι εν λόγω αρχές έχουν εφαρμογή στις σχέσεις μεταξύ ενός συνταγματικού δικαστηρίου και οποιουδήποτε άλλου εθνικού δικαστηρίου (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2010, C-188/10 και C-189/10, Melki και Abdeli, Συλλογή 2010, σ. I-5667, σκέψεις 41 έως 45).
- 71 Κατά συνέπεια, ο νομικός κανόνας ο οποίος υποχρεώνει το Najvyšší súd Slovenskej republiky να ακολουθήσει τη νομική θέση του Ústavný súd Slovenskej republiky δεν δύναται να εμποδίσει το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως σε όποιο χρονικό σημείο της διαδικασίας κρίνει κατάλληλο και, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, να μην εφαρμόσει τις εκτιμήσεις του Ústavný súd Slovenskej republiky που θα αποδειχθούν αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης.
- 72 Τέλος, ως ανώτατο δικαστήριο, το Najvyšší súd Slovenskej republiky μάλιστα οφείλει να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όταν διαπιστώσει ότι η ουσία της διαφοράς περιλαμβάνει ζήτημα που εμπίπτει στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Πράγματι, η δυνατότητα ασκήσεως, ενώπιον του συνταγματικού δικαστηρίου του οικείου κράτους μέλους, ενδίκου μέσου κατά των αποφάσεων εθνικού δικαστηρίου, περιοριζομένου στην εξέταση ενδεχόμενης προσβολής των δικαιωμάτων και ελευθεριών που εγγυάται το εθνικό Σύνταγμα ή διεθνής σύμβαση, δεν καθιστά δυνατό να θεωρηθεί ότι το εθνικό αυτό δικαστήριο δεν δύναται να χαρακτηριστεί ως δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα εσωτερικού δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 73 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι εθνικό δικαστήριο, όπως το αιτούν δικαστήριο, έχει την υποχρέωση να υποβάλει αυτεπαγγέλτως στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ακόμη και όταν αποφαινεται κατόπιν αναπομπής μετά την αναίρεση της πρώτης αποφάσεώς του από το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους και ακόμη και όταν εθνικός κανόνας επιβάλλει σε αυτό να λύσει τη διαφορά ακολουθώντας τη νομική θέση που διατυπώθηκε από το τελευταίο δικαστήριο.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 74 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν η οδηγία 96/61 έχει την έννοια ότι απαιτεί να έχει το ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση, από την έναρξη της διαδικασίας χορηγήσεως άδειας για έναν χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, σε πολεοδομική απόφαση σχετικά με την κατασκευή της εγκαταστάσεως αυτής. Διερωτάται επίσης αν η άρνηση να τεθεί η απόφαση αυτή στη διάθεση του κοινού δύναται να δικαιολογηθεί με την επίκληση επιχειρηματικού απορρήτου το οποίο προστατεύει τις πληροφορίες που αυτή περιέχει ή, αν όχι, να νομιμοποιηθεί με την πρόσβαση στην εν λόγω απόφαση που παρασχέθηκε στο ενδιαφερόμενο κοινό κατά τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας διοικητικής διαδικασίας.
- 75 Κατ' αρχάς, διαπιστώνεται ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εγκατάσταση είναι χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων ο οποίος δέχεται άνω των 10 τόνων απορριμμάτων ημερησίως ή έχει ολική χωρητικότητα άνω των 25 000 τόνων απορριμμάτων. Κατά συνέπεια, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 96/61, όπως αυτό προκύπτει από το άρθρο της 1 σε συνδυασμό με το σημείο 5.4 του παραρτήματός της I.

- 76 Το άρθρο 15 της οδηγίας αυτής προβλέπει τη συμμετοχή του ενδιαφερόμενου κοινού στη διαδικασία χορηγήσεως άδειας για νέες εγκαταστάσεις και διευκρινίζει ότι η συμμετοχή αυτή γίνεται τηρουμένων των προϋποθέσεων του παραρτήματος V της εν λόγω οδηγίας. Το παράρτημα αυτό επιβάλλει να γνωστοποιηθούν στο κοινό, μεταξύ άλλων, τα στοιχεία των αρχών από τις οποίες δύνανται να ληφθούν σχετικές πληροφορίες καθώς και να αναφερθούν η ημερομηνία και ο τόπος όπου οι πληροφορίες αυτές θα τεθούν στη διάθεση του κοινού.
- 77 Οι ανωτέρω κανόνες για τη συμμετοχή του κοινού πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα και λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της Συμβάσεως του Όρχους με την οποία, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2003/35, η οποία τροποποίησε εν μέρει την οδηγία 96/61, πρέπει να «ευθυγραμμιστεί καταλλήλως» η νομοθεσία της Ένωσης (απόφαση της 12ης Μαΐου 2011, C-115/09, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, Συλλογή 2011, σ. I-3673, σκέψη 41). Πάντως, το άρθρο 6, παράγραφος 6, της εν λόγω Συμβάσεως ορίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει να μπορεί να λάβει γνώση όλων των πληροφοριών που έχουν σημασία για τη διαδικασία λήψεως αποφάσεως σχετικά με την αδειοδότηση δραστηριοτήτων του παραρτήματος I της εν λόγω Συμβάσεως, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι χώροι υγειονομικής ταφής απορριμμάτων που δέχονται άνω των 10 τόνων απορριμμάτων ημερησίως ή έχουν ολική χωρητικότητα άνω των 25 000 τόνων απορριμμάτων.
- 78 Κατά συνέπεια, το κοινό που αφορά η προβλεπόμενη από την οδηγία 96/61 διαδικασία αδειοδότησεως πρέπει, κατ' αρχήν, να έχει πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που είναι σχετικές με την εν λόγω διαδικασία.
- 79 Από την απόφαση περί παραπομπής και από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η πολεοδομική απόφαση ως προς την κατασκευή της επίμαχης στην κύρια δίκη εγκαταστάσεως είναι ένα από τα μέτρα βάσει των οποίων θα ληφθεί η τελική απόφαση αδειοδότησεως ή μη αδειοδότησεως της εγκαταστάσεως αυτής και ότι περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του σχεδίου, σχετικά με τους όρους που τάσσονται στον φορέα εκμεταλλεύσεως για να περιορίσει τις επιπτώσεις αυτές, σχετικά με τις αντιρρήσεις που προβλήθηκαν από τα μέρη της πολεοδομικής διαδικασίας και σχετικά με τους λόγους που δικαιολόγησαν τις επιλογές στις οποίες προέβη η αρμόδια αρχή προκειμένου να εκδώσει την πολεοδομική αυτή απόφαση. Επιπλέον, οι εφαρμοστέοι εθνικοί κανόνες επιβάλλουν να επισυναφθεί στην αίτηση αδειοδότησεως που υποβλήθηκε στην αρμόδια αρχή. Επομένως, η εν λόγω πολεοδομική απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ότι περιέχει σχετικές πληροφορίες υπό την έννοια του παραρτήματος V της οδηγίας 96/61, οπότε το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει, κατ' αρχήν, να μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτήν κατά τη διαδικασία αδειοδότησεως της εν λόγω εγκαταστάσεως.
- 80 Παρά ταύτα, από το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 96/61 προκύπτει ότι η συμμετοχή του ενδιαφερόμενου κοινού δύναται να συρρικνωθεί με τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 90/313. Πάντως, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οδηγία 90/313 είχε καταργηθεί και αντικατασταθεί με την οδηγία 2003/4. Πρέπει να θεωρηθεί, λαμβανομένων υπόψη του πίνακα αλληλογραφίας που προσαρτάται στην τελευταία οδηγία, της υποχρεώσεως ευθυγραμμίσεως της νομοθεσίας της Ένωσης με τη Σύμβαση του Όρχους και της διατυπώσεως του άρθρου 15 της οδηγίας 96/61 που διατηρήθηκε κατά τη μεταγενέστερη κωδικοποίησή της με την οδηγία 2008/1/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρυπάνσεως (ΕΕ L 24, σ. 8), ότι το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 96/61 έχει την έννοια ότι παραπέμπει στους περιορισμούς του άρθρου 4, παράγραφοι 1, 2 και 4, της οδηγίας 2003/4.
- 81 Κατά την παράγραφο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', του εν λόγω άρθρου 4, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέψουν την απόρριψη αιτήσεως πληροφοριών όταν η κοινολόγησή τους δύνανται να θίξει την εμπιστευτικότητα των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών, εφόσον η εμπιστευτικότητα αυτή προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο ή από το δίκαιο της Ένωσης για να προστατευθεί θεμιτό οικονομικό συμφέρον.

- 82 Παρά ταύτα, λαμβανομένης υπόψη ειδικά της σημασίας του τόπου ασκήσεως της μιας ή της άλλης από τις δραστηριότητες που αφορά η οδηγία 96/61 και όπως προκύπτει από τη σκέψη 79 της παρούσας αποφάσεως, τούτο δεν μπορεί να συμβεί με την απόφαση με την οποία μια δημόσια αρχή αδειοδοτεί, με γνώμονα τους εφαρμοστέους πολεοδομικούς κανόνες, την κατασκευή εγκαταστάσεως εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 83 Ακόμη και αν υποθεθεί ότι δεν αποκλείεται ότι, κατ' εξαίρεση, ορισμένα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο αιτιολογικό πολεοδομικής αποφάσεως δύνανται να περιέχουν εμπιστευτικές εμπορικές ή βιομηχανικές πληροφορίες, παρά ταύτα εν προκειμένω δεν αμφισβητείται ότι η προστασία της εμπιστευτικότητας τέτοιων πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε, κατά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/4, για να μη παρασχεθεί στο ενδιαφερόμενο κοινό οποιαδήποτε πρόσβαση, έστω και μερική, στην πολεοδομική απόφαση σχετικά με την κατασκευή της επίμαχης στην κύρια δίκη εγκαταστάσεως.
- 84 Επομένως, η κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας διοικητικής διαδικασίας άρνηση να τεθεί στη διάθεση του ενδιαφερόμενου κοινού η πολεοδομική απόφαση σχετικά με την κατασκευή της επίμαχης στην κύρια δίκη εγκαταστάσεως δεν δικαιολογούνται από την εξαίρεση του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 96/61. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο για το αιτούν δικαστήριο να διευκρινιστεί αν η πρόσβαση στην εν λόγω απόφαση που παρασχέθηκε στο ενδιαφερόμενο κοινό κατά τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας διοικητικής διαδικασίας είναι επαρκής για να θεραπευθεί η διαδικαστική πλημμέλεια της πρωτοβάθμιας διοικητικής διαδικασίας και, επομένως, να μη διαπιστωθεί παράβαση του άρθρου 15 της οδηγίας 96/61.
- 85 Ελλείψει σχετικής ρυθμίσεως της Ένωσης, στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους απόκειται να θεσπίσει τους δικονομικούς κανόνες περί των ενδίκων βοηθημάτων που προορίζονται να διασφαλίσουν την προάσπιση των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση όμως ότι οι κανόνες αυτοί δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που διέπουν παρόμοια ένδικα βοηθήματα εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και ότι δεν καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-312/93, *Peterbroeck*, Συλλογή 1995, σ. I-4599, σκέψη 12, και της 12ης Ιουλίου 2012, C-378/10, *VALE Építési*, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 86 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, η αρχή αυτή απαιτεί όλοι οι κανόνες περί των ενδίκων βοηθημάτων να έχουν αδιακρίτως εφαρμογή τόσο επί των ενδίκων βοηθημάτων που στηρίζονται σε παραβίαση του δικαίου της Ένωσης όσο και επί εκείνων που στηρίζονται σε παραβίαση του εσωτερικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2012, C-591/10, *Littlewoods Retail* κ.λπ., σκέψη 31, και της 4ης Οκτωβρίου 2012, C-249/11, *Byankov*, σκέψη 70). Κατά συνέπεια, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν το εθνικό δίκαιο επιτρέπει τη θεραπεία των ανάλογων διαδικαστικών πλημμελειών εσωτερικής φύσεως κατά τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας διοικητικής διαδικασίας.
- 87 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, μολονότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει όπως, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εφαρμοστέοι εθνικοί κανόνες επιτρέπουν τη νομιμοποίηση των παράνομων, με γνώμονα το δίκαιο της Ένωσης, δραστηριοτήτων ή πράξεων, παρά ταύτα μια τέτοια δυνατότητα εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι δεν παρέχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να καταστρατηγήσουν τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης ή να μην τους εφαρμόσουν και ότι προβλέπεται μόνο κατ' εξαίρεση (απόφαση της 3ης Ιουλίου 2008, C-215/06, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2008, σ. I-4911, σκέψη 57).
- 88 Εν προκειμένω, υπογραμμίζεται ότι το άρθρο 15 της οδηγίας 96/61 επιβάλλει στα κράτη μέλη να παρέχουν εγκαίρως στο ενδιαφερόμενο κοινό πραγματική δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία αδειοδοτήσεως. Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 23 της εν λόγω οδηγίας, κατά την οποία το κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση, πριν από κάθε απόφαση,

στις πληροφορίες σχετικά με τις αιτήσεις αδειοδοτήσεως νέων εγκαταστάσεων, και του άρθρου 6 της Συμβάσεως του Ώρχους, το οποίο ορίζει, αφενός, ότι η συμμετοχή του κοινού αρχίζει από την έναρξη της διαδικασίας, δηλαδή όταν όλες οι επιλογές και λύσεις είναι ακόμη δυνατές και όταν το κοινό δύναται να ασκήσει πραγματική επιρροή, και, αφετέρου, ότι το κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες αφότου αυτές είναι διαθέσιμες. Επομένως, το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει να διαθέτει το σύνολο των σχετικών πληροφοριών ήδη από το στάδιο της πρωτοβάθμιας διοικητικής διαδικασίας, πριν ληφθεί μια πρώτη απόφαση, αρκεί οι πληροφορίες αυτές να ήταν διαθέσιμες κατά τον χρόνο διεξαγωγής του διαδικαστικού αυτού σταδίου.

- 89 Όσο για το ζήτημα αν η αρχή της αποτελεσματικότητας απαγορεύει τη νομιμοποίηση της διαδικασίας στον δεύτερο βαθμό με το να τεθούν στη διάθεση του κοινού σχετικά έγγραφα που δεν ήταν προσβάσιμα κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας διοικητικής διαδικασίας, από τα πληροφοριακά στοιχεία που διαβιβάστηκαν από το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι, κατά την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, το δευτεροβάθμιο διοικητικό όργανο έχει την εξουσία να τροποποιήσει την πρωτοβάθμια διοικητική απόφαση. Παρά ταύτα, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν, αφενός, στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας διοικητικής διαδικασίας, όλες οι επιλογές και λύσεις είναι ακόμη δυνατές υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 96/61, ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 4, της Συμβάσεως του Ώρχους, και αν, αφετέρου, η νομιμοποίηση σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας με το να τεθούν σχετικά έγγραφα στη διάθεση του ενδιαφερόμενου κοινού εξακολουθεί να παρέχει στο εν λόγω κοινό τη δυνατότητα να επηρεάσει πραγματικά την έκβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως.
- 90 Κατά συνέπεια, η αρχή της αποτελεσματικότητας δεν αποκλείει τη δυνατότητα όπως μια αδικαιολόγητη άρνηση να τεθεί κατά την πρωτοβάθμια διοικητική διαδικασία η επίμαχη στην κύρια δίκη πολεοδομική απόφαση στη διάθεση του κοινού νομιμοποιηθεί κατά τη δευτεροβάθμια διοικητική διαδικασία, υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι επιλογές και λύσεις είναι ακόμη δυνατές και ότι η νομιμοποίηση σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας εξακολουθεί να καθιστά δυνατό για το ενδιαφερόμενο κοινό να επηρεάσει πραγματικά την έκβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως, πράγμα που στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει.
- 91 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση ότι η οδηγία 96/61 έχει την έννοια ότι:
- επιβάλλει να έχει το ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση σε πολεοδομική απόφαση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, ήδη από την έναρξη της διαδικασίας αδειοδοτήσεως της περί ης πρόκειται εγκαταστάσεως·
 - δεν επιτρέπει στις αρμόδιες εθνικές αρχές να αρνηθούν στο ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση στην απόφαση αυτή στηριζόμενες στην προστασία της εμπιστευτικότητας των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο ή το δίκαιο της Ένωσης για να προστατευθεί θεμιτό οικονομικό συμφέρον, και
 - δεν απαγορεύει τη δυνατότητα όπως μια αδικαιολόγητη άρνηση να τεθεί κατά την πρωτοβάθμια διοικητική διαδικασία η επίμαχη στην κύρια δίκη πολεοδομική απόφαση στη διάθεση του κοινού νομιμοποιηθεί κατά τη δευτεροβάθμια διοικητική διαδικασία, υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι επιλογές και λύσεις είναι ακόμη δυνατές και ότι η νομιμοποίηση σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας εξακολουθεί να καθιστά δυνατό για το ενδιαφερόμενο κοινό να επηρεάσει πραγματικά την έκβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως, πράγμα που στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 92 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν η οδηγία 85/337 αποκλείει τη δυνατότητα όπως η ισχύς γνώμης αφορώσας την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός σχεδίου παραταθεί επί πλείστα έτη μετά τη διατύπωση της γνώμης αυτής και αν επιβάλλει να γίνει, στην περίπτωση αυτή, νέα εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του εν λόγω σχεδίου.
- 93 Εν προκειμένω, η inšpekcia, καθώς και η Σλοβακική και η Τσεχική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η οδηγία 85/337 δεν έχει εφαρμογή, *ratione temporis*, επί της καταστάσεως την οποία αναφέρει το αιτούν δικαστήριο.
- 94 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η αρχή της υποβολής σε περιβαλλοντική αξιολόγηση των σχεδίων που δύνανται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον δεν έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις όπου η ημερομηνία της επίσημης υποβολής της αιτήσεως αδειοδοτήσεως ενός σχεδίου είναι προγενέστερη της ημερομηνίας λήξεως της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας 85/337 (αποφάσεις της 11ης Αυγούστου 1995, C-431/92, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1995, σ. I-2189, σκέψεις 29 και 32, και της 18ης Ιουνίου 1998, C-81/96, *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland*, Συλλογή 1998, σ. I-3923, σκέψη 23).
- 95 Πράγματι, η οδηγία αυτή αφορά σε μεγάλο βαθμό σχέδια ορισμένης εμβέλειας, των οποίων η υλοποίηση συχνότατα απαιτεί μακρό χρονικό διάστημα. Έτσι, δεν είναι σκόπιμο διαδικασίες, που ήδη είναι περίπλοκες σε εθνικό επίπεδο, να επιβαρυνθούν και επιβραδυνθούν λόγω των ειδικών επιταγών της ανωτέρω οδηγίας, και επομένως να επηρεαστούν καταστάσεις που έχουν ήδη διαμορφωθεί (προαναφερθείσα απόφαση *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland*, σκέψη 24).
- 96 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι τα διαβήματα του φορέα εκμεταλλεύσεως που έγιναν για να ληφθεί άδεια υλοποιήσεως του επίμαχου στην κύρια δίκη σχεδίου δημιουργίας χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων άρχισαν στις 16 Δεκεμβρίου 1998, με την κατάθεση αιτήσεως εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του εν λόγω σχεδίου. Πάντως, από το άρθρο 2 της Πράξεως σχετικά με τους όρους προσχωρήσεως στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, και για τις προσαρμογές των Συνθηκών στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2003, L 236, σ. 33), προκύπτει ότι η οδηγία 85/337 έπρεπε να τεθεί σε εφαρμογή από τη Σλοβακική Δημοκρατία από την ημερομηνία προσχωρήσεως αυτού του κράτους μέλους στην Ένωση, δηλαδή την 1η Μαΐου 2004.
- 97 Πάντως, επισημαίνεται ότι η από τη σλοβακική διοίκηση χορήγηση της άδειας δημιουργίας του επίμαχου στην κύρια δίκη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων απαίτησε τρεις διαδοχικές διαδικασίες που η κάθε μία κατέληξε στην έκδοση αποφάσεως.
- 98 Οι αιτήσεις του φορέα εκμεταλλεύσεως σχετικά με τις δύο πρώτες διαδικασίες υποβλήθηκαν αντιστοίχως στις 16 Δεκεμβρίου 1998 και στις 7 Αυγούστου 2002, δηλαδή πριν από τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 85/337. Αντιθέτως, η αίτηση ολοκληρωμένης άδειας υποβλήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2007, δηλαδή μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής. Κατά συνέπεια, πρέπει να καθοριστεί αν η κατάθεση των δύο πρώτων αιτήσεων δύναται να θεωρηθεί ως η επίσημη έναρξη της διαδικασίας αδειοδοτήσεως υπό την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 94 της παρούσας αποφάσεως.

- 99 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν κατά τα δύο πρώτα στάδια της διαδικασίας δεν συνιστούν απλές άτυπες επαφές που δεν θα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν την επίσημη έναρξη της διαδικασίας αδειοδότησεως (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 32).
- 100 Στη συνέχεια, υπογραμμίζεται ότι η περατωθείσα το 1999 εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων έγινε για να καταστεί δυνατή η υλοποίηση του σχεδίου δημιουργίας χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων το οποίο είναι το αντικείμενο της ολοκληρωμένης άδειας. Η συνέχεια της διαδικασίας, και ειδικά η χορήγηση της άδειας κατασκευής, στηρίζεται στην εκτίμηση αυτή. Όπως η γενική εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 115 των προτάσεών της, το γεγονός ότι, στο σλοβακικό δίκαιο, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις εκτιμώνται χωριστά από την κατά κυριολεξία διαδικασία αδειοδότησεως δεν δύναται να επεκτείνει το διαχρονικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 85/337.
- 101 Ομοίως, από τις κρίσεις που περιλαμβάνονται στη σκέψη 79 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η πολεοδομική απόφαση σχετικά με τη δημιουργία του επίμαχου στην κύρια δίκη χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων αποτελεί απαραίτητο στάδιο για να επιτραπεί στον φορέα εκμεταλλεύσεως να υλοποιήσει το επίμαχο σχέδιο. Επιπλέον, η απόφαση αυτή θέτει ορισμένους όρους που επιβάλλονται στον φορέα εκμεταλλεύσεως κατά την υλοποίηση του σχεδίου του.
- 102 Πάντως, κατά την εξέταση ανάλογης διαδικασίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ημερομηνία που πρέπει να χρησιμεύσει ως ημερομηνία αναφοράς για να καθοριστεί η διαχρονική εφαρμογή οδηγίας επιβάλλουσας περιβαλλοντική αξιολόγηση είναι εκείνη της επίσημης υποβολής του σχεδίου, επειδή οι διαφορετικές φάσεις της εξετάσεως ενός σχεδίου συνδέονται μέχρι του σημείου να συνιστούν σύνθετη πράξη (απόφαση της 23ης Μαρτίου 2006, C-209/04, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2006, σ. I-2755, σκέψη 58).
- 103 Τέλος, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι άδεια υπό την έννοια της οδηγίας 85/337 δύναται να αποτελείται από συνδυασμό περισσότερων χωριστών αποφάσεων όταν έχει διάφορα διαδοχικά στάδια η εθνική διαδικασία που καθιστά δυνατό να χορηγηθεί στον κύριο του έργου η άδεια να αρχίσει τις εργασίες υλοποιήσεως του σχεδίου του (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-201/02, Wells, Συλλογή 2004, σ. I-723, σκέψη 52, και της 4ης Μαΐου 2006, C-508/03, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2006, σ. I-3969, σκέψη 102). Επομένως, στην περίπτωση αυτή, η ημερομηνία επίσημης υποβολής της αιτήσεως αδειοδότησεως του σχεδίου είναι η ημέρα κατά την οποία ο κύριος του έργου υπέβαλε αίτηση να κινηθεί το πρώτο στάδιο της διαδικασίας.
- 104 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η επίσημη υποβολή της αιτήσεως αδειοδότησεως του επίμαχου στην κύρια δίκη σχεδίου δημιουργίας χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων είναι προγενέστερη της ημερομηνίας λήξεως της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 85/337. Κατά συνέπεια, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία αυτή δεν έχουν εφαρμογή επί του σχεδίου αυτού, οπότε παρέλκει η απάντηση στο τρίτο ερώτημα.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 105 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 1 και 15α της οδηγίας 96/61, σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 9 της Συμβάσεως του Ώρχους, έχουν την έννοια ότι τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού πρέπει να μπορούν, στο πλαίσιο της προσβάσεως που προβλέπεται από το άρθρο 15α της οδηγίας αυτής, να ζητήσουν από το αρμόδιο δικαστήριο, ή από το αρμόδιο ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο που έχει συσταθεί νομοθετικά, να διατάξει προσωρινά μέτρα ικανά να αναστείλουν προσωρινά την εφαρμογή μιας άδειας υπό την έννοια του άρθρου 4 της εν λόγω οδηγίας εν αναμονή της οριστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί.

- 106 Κατά την εφαρμογή του άρθρου 9 της Συμβάσεως του Ωρχους και του άρθρου 15α της οδηγίας 96/61, τα κράτη μέλη έχουν διακριτική ευχέρεια βάσει της διαδικαστικής τους αυτοτέλειας και υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, στα κράτη μέλη απόκειται να καθορίσουν, αρκεί να τηρηθούν οι προαναφερθείσες διατάξεις, αφενός, ποιο δικαστήριο, ή ποιο ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο που έχει συσταθεί νομοθετικά, είναι αρμόδιο στις περιπτώσεις που αφορούν οι διατάξεις αυτές και, αφετέρου, τους εφαρμοστέους διαδικαστικούς κανόνες (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2011, C-128/09 έως C-131/09, C-134/09 και C-135/09, Boxus κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-9711, σκέψη 52).
- 107 Επιπλέον, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι ο εθνικός δικαστής ο οποίος έχει επιληφθεί διαφοράς διεπόμενης από το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να μπορεί να διατάξει προσωρινά μέτρα για να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί σχετικά με την ύπαρξη των δικαιωμάτων των οποίων γίνεται επίκληση βάσει του δικαίου της Ένωσης (αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 1990, C-213/89, Factortame κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-2433, σκέψη 21, και της 13ης Μαρτίου 2007, C-432/05, Unibet, Συλλογή 2007, σ. I-2271, σκέψη 67).
- 108 Πρέπει να προστεθεί ότι το προβλεπόμενο από το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61 δικαίωμα προσβάσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του σκοπού της οδηγίας αυτής. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ο σκοπός της οδηγίας 96/61, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο της 1, είναι η ολοκληρωμένη πρόληψη και ο ολοκληρωμένος έλεγχος των ρυπάνσεων με την εφαρμογή μέτρων αποτροπής ή μειώσεως των εκπομπών από τις δραστηριότητες του παραρτήματός της I στην ατμόσφαιρα, στο νερό και στο έδαφος, έτσι ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος (αποφάσεις της 22ας Ιανουαρίου 2009, C-473/07, Association nationale pour la protection des eaux et rivières και OABA, Συλλογή 2009, σ. I-319, σκέψη 25, και της 15ης Δεκεμβρίου 2011, C-585/10, Møller, Συλλογή 2011, σ. I-13407, σκέψη 29).
- 109 Πάντως, η άσκηση του προβλεπόμενου από το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61 δικαιώματος προσβάσεως δεν θα καθιστούσε δυνατή την αποτελεσματική αποτροπή των εν λόγω ρυπάνσεων αν ήταν αδύνατον να αποφευχθεί η κατάσταση κατά την οποία μια εγκατάσταση δυναμένη να λάβει άδεια χορηγηθείσα κατά παράβαση της οδηγίας αυτής συνεχίζει να λειτουργεί εν αναμονή οριστικής αποφάσεως επί της νομιμότητας της εν λόγω άδειας. Επομένως, η εγγύηση της αποτελεσματικότητας του προβλεπόμενου από το εν λόγω άρθρο 15α δικαιώματος προσβάσεως απαιτεί να έχουν τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού το δικαίωμα να ζητήσουν από το αρμόδιο δικαστήριο, ή από το αρμόδιο ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο, να διατάξει προσωρινά μέτρα ικανά να αποτρέψουν τις ρυπάνσεις αυτές, περιλαμβανομένης, εν ανάγκη, της προσωρινής αναστολής της βαλλόμενης άδειας.
- 110 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61 έχει την έννοια ότι τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού πρέπει να μπορούν, στο πλαίσιο της προσβάσεως που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή, να ζητήσουν από το αρμόδιο δικαστήριο, ή από το αρμόδιο ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο που έχει συσταθεί νομοθετικά, να διατάξει προσωρινά μέτρα ικανά να αναστείλουν προσωρινά την εφαρμογή μιας άδειας υπό την έννοια του άρθρου 4 της οδηγίας αυτής εν αναμονή της οριστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 111 Με το πέμπτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν απόφαση εθνικού δικαστή, εκδοθείσα στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας θέτουσας σε εφαρμογή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61 και από το άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 4, της Συμβάσεως του Ωρχους και ακυρώνουσα άδεια χορηγηθείσα κατά παράβαση των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, δύναται να αποτελέσει αδικαιολόγητη προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας του φορέα εκμεταλλεύσεως το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- 112 Όπως η γενική εισαγγελέας παρατήρησε στα σημεία 182 έως 184 των προτάσεών της, οι προϋποθέσεις που θέτει η οδηγία 96/61 περιορίζουν την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας των εκτάσεων γης τις οποίες αφορά εγκατάσταση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 113 Παρά ταύτα, το δικαίωμα ιδιοκτησίας δεν είναι απόλυτο προνόμιο, αλλά πρέπει να νοείται σε σχέση με τη λειτουργία του στην κοινωνία. Κατά συνέπεια, μπορούν να επιβάλλονται περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί πράγματι στοιχούν με σκοπούς γενικού συμφέροντος και δεν συνιστούν, με γνώμονα τον επιδιωκόμενο σκοπό, υπέρμετρη και μη ανεκτή παρέμβαση θίγουσα την ίδια την ουσία του κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλιζόμενου δικαιώματος (αποφάσεις της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, C-402/05 P και C415/05 P, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-6351, σκέψη 355, και της 9ης Μαρτίου 2010, C-379/08 και C-380/08, ERG κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-2007, σκέψη 80).
- 114 Όσον αφορά τους προαναφερθέντες σκοπούς γενικού συμφέροντος, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνεται στους σκοπούς αυτούς και επομένως δύναται να δικαιολογήσει περιορισμό της ασκήσεως του δικαιώματος ιδιοκτησίας (βλ. αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 240/83, ADBHU, Συλλογή 1985, σ. 531, σκέψη 13· της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 302/86, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1988, σ. 4607, σκέψη 8, και της 2ας Απριλίου 1998, C-213/96, Outokumpu, Συλλογή 1998, σ. I-1777, σκέψη 32, και προαναφερθείσα απόφαση της 9ης Μαρτίου 2010, C-379/08 και C-380/08, ERG κ.λπ., σκέψη 81).
- 115 Όσο για την αναλογικότητα της επίμαχης προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας, αν τέτοια προσβολή δύναται να αποδειχθεί, αρκεί η διαπίστωση ότι η οδηγία 96/61 προβαίνει σε στάθμιση μεταξύ των επιταγών του δικαιώματος αυτού και εκείνων που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος.
- 116 Κατά συνέπεια, στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι απόφαση εθνικού δικαστή, εκδοθείσα στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας θέτουσας σε εφαρμογή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61 και από το άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 4, της Συμβάσεως του Όρχους και ακυρώνουσα άδεια χορηγηθείσα κατά παράβαση των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, δεν δύναται, αυτή καθ' εαυτήν, να αποτελέσει αδικαιολόγητη προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας του φορέα εκμεταλλεύσεως το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 117 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι εθνικό δικαστήριο, όπως το αιτούν δικαστήριο, έχει την υποχρέωση να υποβάλει αυτεπαγγέλτως στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ακόμη και όταν αποφαινεται κατόπιν αναπομπής μετά την αναίρεση της πρώτης αποφάσεώς του από το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους και ακόμη και όταν εθνικός κανόνας επιβάλλει σε αυτό να λύσει τη διαφορά ακολουθώντας τη νομική θέση που διατυπώθηκε από το τελευταίο δικαστήριο.

- 2) Η οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρυπάνσεως, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 166/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2006, έχει την έννοια ότι:
- επιβάλλει να έχει το ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση σε πολεοδομική απόφαση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, ήδη από την έναρξη της διαδικασίας αδειοδότησεως της περιής πρόκειται εγκαταστάσεως·
 - δεν επιτρέπει στις αρμόδιες εθνικές αρχές να αρνηθούν στο ενδιαφερόμενο κοινό πρόσβαση στην απόφαση αυτή στηριζόμενες στην προστασία της εμπιστευτικότητας των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο ή το δίκαιο της Ένωσης για να προστατευθεί θεμιτό οικονομικό συμφέρον, και
 - δεν απαγορεύει τη δυνατότητα όπως μια αδικαιολόγητη άρνηση να τεθεί κατά την πρωτοβάθμια διοικητική διαδικασία η επίμαχη στην κύρια δίκη πολεοδομική απόφαση στη διάθεση του κοινού νομιμοποιηθεί κατά τη δευτεροβάθμια διοικητική διαδικασία, υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι επιλογές και λύσεις είναι ακόμη δυνατές και ότι η νομιμοποίηση σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας εξακολουθεί να καθιστά δυνατό για το ενδιαφερόμενο κοινό να επηρεάσει πραγματικά την έκβαση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως, πράγμα που στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει.
- 3) Το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 166/2006, έχει την έννοια ότι τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού πρέπει να μπορούν, στο πλαίσιο της προσβάσεως που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή, να ζητήσουν από το αρμόδιο δικαστήριο, ή από το αρμόδιο ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο που έχει συσταθεί νομοθετικά, να διατάξει προσωρινά μέτρα ικανά να αναστείλουν προσωρινά την εφαρμογή μιας άδειας υπό την έννοια του άρθρου 4 της εν λόγω οδηγίας εν αναμονή της οριστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί.
- 4) Απόφαση εθνικού δικαστή, εκδοθείσα στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας θέτουσας σε εφαρμογή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 15α της οδηγίας 96/61, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 166/2006, και από το άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 4, της Συμβάσεως για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος, η οποία υπεγράφη στο Ώρχους στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005, και ακυρώνουσα άδεια χορηγηθείσα κατά παράβαση των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, δεν δύναται, αυτή καθ' εαυτήν, να αποτελέσει αδικαιολόγητη προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας του φορέα εκμεταλλεύσεως το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(υπογραφές)